

Leopold I van België: Coburg, 16 december 1790 – Laken, 10 december 1865

Leopold Joris Christiaan Frederik van Saksen-Coburg-Saalfeld, prins van Saksen-Coburg-Saalfeld, hertog van Saksen, was van 21 juli 1831 tot aan zijn dood de eerste koning der Belgen.

Koning der Belgen

Periode: 21 juli 1831 - 10 december 1865

Voorganger: geen

Opvolger: Leopold II

Leopold werd geboren in Schloss Ehrenburg in Coburg als derde zoon en achtste kind van hertog Frans van Saksen-Coburg-Saalfeld en Augusta van Reuss-Ebersdorf en Lobenstein.

Frans van Saksen-Coburg-Saalfeld en Augusta van Reuss-Ebersdorf en Lobenstein

In 1797 werd hij, nauwelijks zes jaar oud, door Catharina de Grote benoemd tot kolonel in het Keizerlijk Regiment Izmailovski.

Catharina de Grote

Tot zijn elfde kreeg hij les van zijn grootmoeder Sofie Antoinette van Brunswijk-Wolfenbüttel, waarna de rest van zijn opleiding werd toevertrouwd aan dominee Gottlieb Scheler. Eén jaar later werd hij benoemd tot generaal.

Sofie Antoinette van Brunswijk-Wolfenbüttel

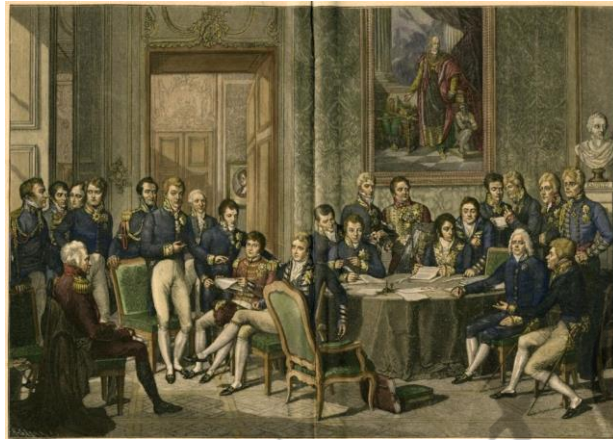
In 1805 sloot de 15-jarige Leopold zich aan bij het leger van Moravië, maar al snel keerde hij daarvan terug zonder ooit de vuurlinie gezien te hebben. Hij besloot om rechten te gaan studeren en toen het hertogdom Saksen-Coburg-Saalfeld in 1806 door de troepen van Napoleon bezet werd, vertrok hij naar Parijs. Napoleon bood hem de positie van adjudant aan, maar Leopold weigerde.

Napoleon Bonaparte

Leopolds broer had voordien hetzelfde aanbod afgeslagen. Nadien nam hij met het Russische leger deel aan acties tegen Napoleon en in 1815 werd hij benoemd tot veldmaarschalk.

Leopold pendelde tussen Duitsland en Rusland en ook in Parijs was hij bekend. Leopold was een van de meest invloedrijke diplomaten uit zijn tijd. Hij nam ook deel aan het Weense Congres, waar hij samen met anderen geschiedenis schreef.

Het Weense Congres: Tekening naar Jean Baptiste Isabey, Op het schilderij aan de muur is keizer Frans I van Oostenrijk te zien.

Hortense de Beauharnais liet zich ontvallen nog nooit zo een mooie man te hebben ontmoet. Uit bronnen is bekend dat Leopold een van de meest aantrekkelijke partijen was en deze natuurlijke voorsprong werd uitgebuit door zijn moeder.

Prins van het Verenigd Koninkrijk

Op 2 mei 1816 trouwde Leopold met kroonprinses Charlotte Augusta, de enige dochter van de latere koning George IV van Engeland.

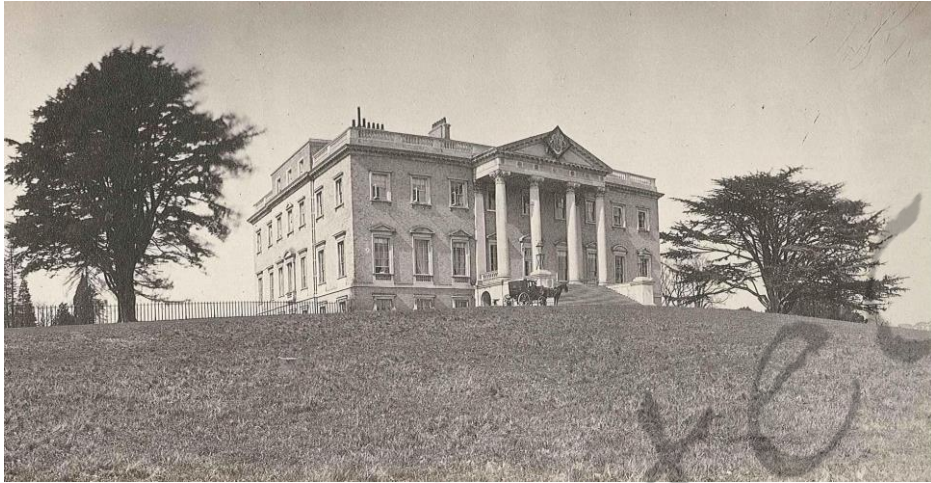

Charlotte Augusta van Wales

George IV van het Verenigd Koninkrijk

Naar aanleiding van dit huwelijk verkreeg Leopold de Britse nationaliteit. De pasgehuwden namen hun intrek in Claremont House, nabij Windsor.

Claremont House, ca. 1860

Op 5 november 1817 baarde Charlotte een doodgeboren zoon, na een zware bevalling. Zijzelf stierf de volgende dag. Leopold was in shock en kwam de klap nooit meer te boven. Hij liet een monument oprichten in het paviljoen van Claremont House, waar hij veel mooie momenten met Charlotte had beleefd. Als weduwnaar bleef hij verder wonen aan het Britse hof en kreeg hij een Britse dotatie. De banden met het Verenigd Koninkrijk bleven zeer hartelijk. Via zijn zus, Victoria van Saksen-Coburg-Saalfeld, werd hij oom van de in 1819 geboren Victoria.

Victoria van Saksen-Coburg-Saalfeld

Victoria van het Verenigd Koninkrijk

Nadat zijn schoonbroer, Eduard August van Kent en broer van koning George IV, in 1820 overleed, zorgde hij ook mee voor de opvoeding van zijn nicht.

Eduard August van Kent

Troon van Griekenland

Leopold kreeg in 1830 het aanbod om koning te worden van het pas onafhankelijke Griekenland. Net als vele andere Europese edelen was Leopold in de ban van het filhellenisme, en steunde hij de Griekse Onafhankelijkheidsoorlog tegen het Ottomaanse Rijk. Toen hem door de ad interim-president graaf Ioannis Kapodistrias de troon werd aangeboden, wilde hij deze aanvaarden, alhoewel hij de Griekse taal niet sprak. Leopold stelde echter strikte voorwaarden.

Ioannis Kapodistrias

Na de troon eerst aanvaard te hebben, gaf hij deze nog voor een eventuele troonsbestijging op, nadat duidelijk werd dat de grote Europese mogendheden niet zouden toegeven aan de Griekse eisen betreffende de landsgrenzen in het noorden en rond de Ionische Eilanden. Aangezien er geen akkoord was en Leopold weigerde om te regeren in een onstabiel land (er dreigde een burgeroorlog uit te breken), zonder grenzen en zonder een welwillende bevolking, betekende dit het einde van zijn Griekse ambities. Kapodistrias werd vervolgens in 1831 door misnoegde clanleden vermoord in de toenmalige hoofdstad Nauplion. De Griekse troon ging uiteindelijk in 1832 naar de zeventienjarige Prins Otto van Beieren, zoon van koning Lodewijk I van Beieren.

Otto I van Griekenland

Lodewijk I van Beieren

Koning der Belgen

Koningskeuze

Na de Belgische Revolutie van 1830 legde het Belgische Nationaal Congres op 24 november 1830 per decreet vast dat het Huis Oranje-Nassau voor eeuwig uitgesloten was van de Belgische troon. Dit Decreet betreffende de eeuwige uitsluiting van de familie Oranje-Nassau van enige macht in België is tot op de dag van vandaag van kracht en heeft bovendien grondwettelijke waarde.

De hand van koning Leopold I rustend op de grondwet (detail van een standbeeld van Willem Geefs, ca. 1853).

Deze uitsluiting werd vastgelegd in een periode waarin prins Willem Frederik van Oranje, de latere koning Willem II van Nederland, voor de Europese mogendheden een aanvaardbare kandidaat leek voor de Belgische troon.

Willem II der Nederlanden

Het Nationaal Congres besloot in decreet nr. 4 van 22 november 1830 dat het onafhankelijke België een parlementaire constitutionele monarchie zou worden. Bij het decreet nr. 35 van 29 januari 1831 besloot het Nationaal Congres dat de officiële titel die het Belgische staatshoofd zou dragen die van koning der Belgen zou zijn, en niet die van koning van België. Dit gebeurde in navolging van de Julimonarchie in Frankrijk, waar Lodewijk Filips, de zogenaamde Burgerkoning, Roi des Français was. Hiermee zette het Congres zich af tegen de absolute monarchie.

Door het Nationaal Congres werd op 24 januari 1831 de rooms-katholieke edelman Erasme Louis Surlet de Chokier tot tijdelijk regent benoemd, in afwachting van de beëdiging van een koning.

Erasme Louis Surlet de Chokier

Op 3 februari had het Nationaal Congres Lodewijk van Orleans, de hertog van Nemours en zoon van koning Louis-Philippe van Frankrijk als toekomstige vorst verkozen boven August van Leuchtenberg en aartshertog Karel van Oostenrijk-Teschen.

Lodewijk van Orléans

Lodewijk Filips I van Frankrijk

August van Leuchtenberg en Karel van Oostenrijk-Teschen

De hertog van Nemours werd echter niet aanvaard door de Europese grote mogendheden wegens zijn te hechte connecties met Frankrijk. Bovendien vond zelfs zijn eigen vader het te gevaarlijk, waardoor hij de troon weigerde.

Het Nationaal Congres ging op zoek naar een bondgenootschap met Engeland, aangezien de angst begon te heersen dat België door Pruisen, Frankrijk en Nederland langs de taalgrenzen zou worden opgedeeld. Engeland wilde dat wel aangaan en stelde in ruil daarvoor Leopold als koning voor. Vervolgens werd Leopold op 4 juni 1831 door het Nationaal Congres verkozen met een grote meerderheid van 152 op 196 stemmen. Leopold had wat het congres dacht nodig te hebben, namelijk de steun van Engeland, dat het nog het best meende met de Belgische onafhankelijkheid, en internationale ervaring en prestige. Ook bij

de Franse koninklijke familie stond hij in een goed blaadje, zij hadden zijn bruiloft met prinses Charlotte bijgewoond en waren op bezoek gekomen in Claremount House. Leopold sprak vloeiend Duits, Engels, Frans en een mondje Russisch en hij had goede relaties met de bankiersfamilie Rothschild.

Wapenschild van Rothschild

Het Nederlands was hij niet machtig. Een ernstig bezwaar was dat de nieuwe koning lutheraans was. Daarom moest hij de verzekering geven dat hij met een katholieke prinses zou trouwen en zijn kinderen katholiek zou opvoeden.

Intrede in België

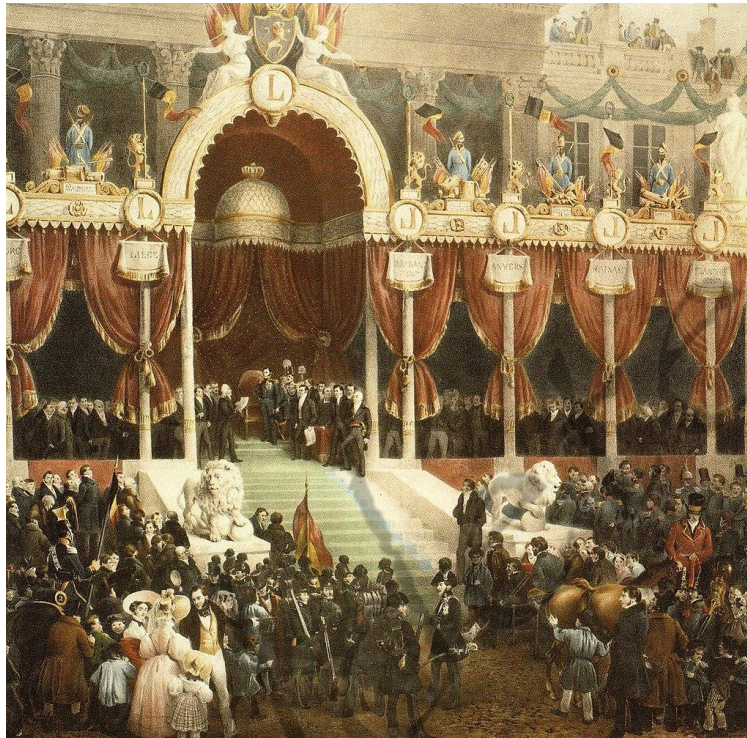
Leopold aanvaardde het Belgische koningschap op voorwaarde van een duidelijk grensverdrag met Nederland. Hiertoe werd het Verdrag der XVIII artikelen opgesteld, dat de grens tussen Nederland en België teruglegde op die van 1790. Het verdrag werd ondertekend door de grote mogendheden Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruisen en Rusland. Na behoorlijk wat discussie stemde het Belgische Nationaal Congres op 9 juli 1831 in met het verdrag, met 126 stemmen tegen 70. Nederland weigerde het traktaat echter te ondertekenen en stuurde aan op de Tiendaagse Veldtocht. Na de instemming had Leopold geen bezwaren meer. De koning had het wel moeilijk met de beperkte politieke macht van de monarch. Later sprak hij zelfs van een politieke dwangbuis.

De koning kwam per boot van Engeland en kwam aan in Calais. Vanuit Calais werd hij over het strand met een koets naar De Panne gebracht, waarna hij in Veurne een maaltijd kreeg.

Aankomst van Leopold I aan de Belgische grens. De Panne, 17 juli 1831.

Via Oostende, Brugge en Gent trok hij naar Laken. Op 21 juli 1831 legde hij op het Koningsplein in Brussel de eed af als eerste Koning der Belgen.

Eedaflegging van Leopold I, eerste koning der Belgen. Brussel, Koningsplein, 21 juli 1831.

Tiendaagse Veldtocht

Nog geen twee weken later, op 2 augustus 1831, vielen Nederlandse troepen België binnen. Gedurende een periode van acht jaar waren er schermutselingen, maar in 1839 werd de Belgische onafhankelijkheid onder grote internationale druk officieel erkend door Nederland. Willem I, koning van Nederland, verklaarde zich pas in 1839 akkoord met het Verdrag der XXIV artikelen na een gebiedsafstand van Nederlands Limburg door het jonge koninkrijk België ten voordele van Nederland.

Willem I der Nederlanden

In dat verdrag aanvaardden de grote mogendheden de Belgische onafhankelijkheid in ruil voor zijn neutraliteit.

Koninklijk gezin

Op 9 augustus 1832 trad Leopold in het Franse Compiègne voor de tweede maal in het huwelijk. Hij huwde met prinses Louise Marie van Orléans, dochter van koning Lodewijk Filips I van Frankrijk, die 22 jaar jonger was dan hij.

Deze verbintenis was een zuiver politieke zet, om de relaties met Frankrijk te verbeteren en zo de Belgische onafhankelijkheid en diplomatieke positie te versterken.

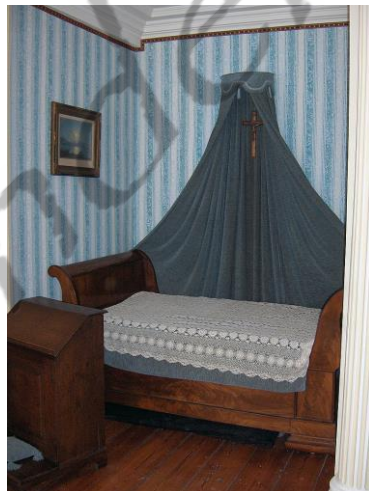
Zij kregen vier kinderen:

- Lodewijk Filips (24 juli 1833 - 16 mei 1834)
- Leopold (II) (9 april 1835 - 17 december 1909)
- Filips (24 maart 1837 - 17 november 1905), vader van Albert I
- Charlotte (7 juni 1840 - 19 januari 1927), huwde op 27 juli 1857 met keizer aartshertog Maximiliaan en werd keizerin van Mexico.

Koning Leopold I en koningin Louise Marie met gezin

Koningin Louise-Marie stierf in Oostende op 11 oktober 1850.

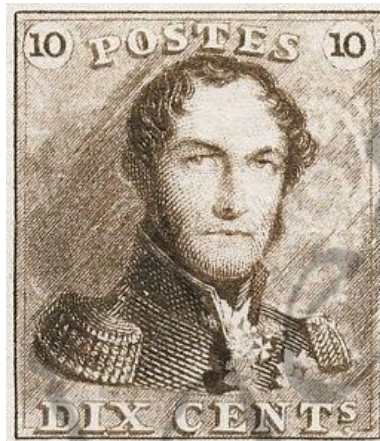

Doodsbed van Louise Marie

Beleid

In 1840 regelde Leopold het huwelijk tussen koningin Victoria van Engeland en Albert van Saksen-Coburg en Gotha; hij was van beiden de oom. Ook voerde hij een intense briefwisseling met hen.

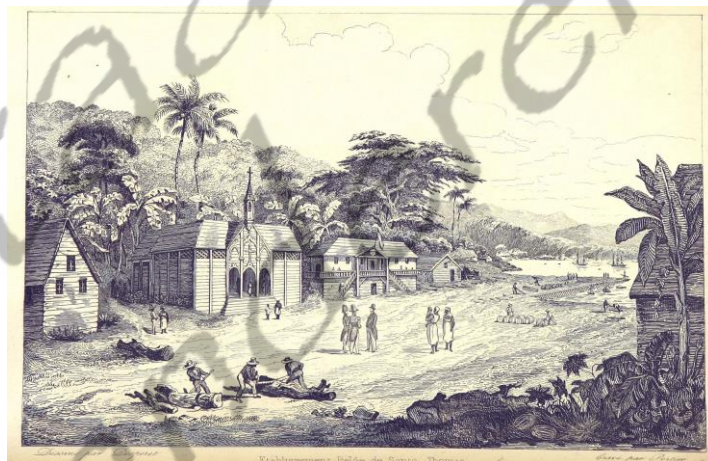
Leopolds diplomatie slaagde erin België neutraal te houden in de revoluties van 1848. In 1842 deed Leopold een mislukte poging om wetten betreffende kinder- en vrouwenarbeid in te voeren. De koning, die zelf protestant was en dat bleef tijdens zijn koningschap, was er medeverantwoordelijk voor dat de ca. 7.000 protestanten van het land hun wettelijke gelijkstelling (daterend van 1802) voortgezet zagen. Op zijn aandringen werd het anglicanisme in 1835 een erkende godsdienst in België. In 1849 verschenen de eerste Belgische postzegels. Het ging om het type Epauletten en beeldde de koning af.

De postzegels van het type Epauletten, de eerste Belgische postzegels.

Koloniale politiek

Onder het bewind van Leopold I werden meerdere kolonisatiepoging ondernomen, zoals onder meer in Santo Tomás in Guatemala door de Compagnie Belge de Colonisation.

De Belgische nederzetting in Santo Tomás in 1844.

Ten tijde van het koloniseren van de Belgische kolonie aan de Rio Nuñez waren er Belgen betrokken bij het Incident aan de Rio Nuñez, nabij Boké, in 1849.

Overlijden

Naarmate Leopold ouder werd, begon zijn gezondheid af te takelen. Hij kreeg last van galstenen en jichtaanvallen en stond permanent onder doktersbehandeling. In 1865 kreeg hij een hersenbloeding en na een bezoek aan zijn nicht Victoria kreeg hij ook nog bronchitis. Uiteindelijk stierf koning Leopold op 10 december 1865 in Laken. Zijn laatste woord was

duidelijk, "Charlotte". Het is wel niet bekend of Leopold hiermee zijn eerste vrouw of zijn dochter bedoelde. De eerste koning der Belgen ligt begraven in de kerk van Laken.

Kerk van Laken

Hij rust er in de koninklijke crypte tussen al zijn opvolgers en familie.

Het centrale praalgraf van Leopold I en zijn tweede vrouw koningin Louise Marie

Privéleven

Minnaressen

In 1829, tijdens Leopolds periode in het Verenigd Koninkrijk, ging hij een verhouding aan met de jonge Duitse actrice Karoline Bauer, die hij naar Engeland deed overkomen.

Karoline Bauer

Volgens sommige bronnen, met inbegrip van Bauers memoires, sloten ze in het geheim een morganatisch huwelijk. Na korte tijd was de liefde over en keerde Bauer terug naar Pruisen. Ook al bleef Leopold met zijn tweede vrouw Louise Marie goede betrekkingen onderhouden, op het intieme vlak vervreemde hij na de geboorte van de kinderen en hij hield er verschillende minnaressen op na. Hij had vooral een meer dan twintig jaar durende relatie met Arcadie Claret, die een aanvang nam in de laatste levensjaren van de koningin maar vooral het sentimentele leven van de weduwnaar beheerste.

Arcadie Claret

Met haar kreeg hij twee zonen:

- Georg (1849-1904)
- en Arthur (1852-1940)

De koning gaf zijn buitenechtelijke zoons de Coburgse titel baron van Eppinghoven.

Monumenten

- In de plenaire vergaderzaal van de Kamer van volksvertegenwoordigers staat centraal een standbeeld van Leopold.

- Een standbeeld in de badplaats De Panne herinnert aan de intrede van Leopold I in België.

- Boven de Congresskolom staat een standbeeld van Leopold I.

- Een neogotisch monument van Leopold I in het Koninklijk Domein van Laken beëindigt de as die vertrekt aan het portaal van het kasteel van Laken.

- Op de Leopoldplaats in Antwerpen staat een ruitersandbeeld van Leopold I.

- Op het Leopold I-plein in Oostende staat eveneens een ruitersandbeeld van Leopold I, vervaardigd door Jacques de Lalaing. Het werd onthuld in 1901.

Wapen als koning van België

monogram van Leopold I